

IZVANREDNO ZASJEDANJE SABORA HRVATSKE

Odlučni u obrani suverene Hrvatske

ZAGREB – Sabor Hrvatske raspravljao je u petak, na izvanrednoj sjednici, o aktualnoj političkoj situaciji, nemirima u nekim općinama u Hrvatskoj i mjerama što su ih poduzeli vlada i drugi organi Republike. Uvodna izlaganja podnijeli su predsjednik Vlade Hrvatske Stipe Mesić i predsjednik Republike dr. Franjo Tuđman, a višesatna se rasprava vodila i o predloženom tekstu Rezolucije o zaštiti ustavnog demokratskog poretka i nacionalnim pravima u Hrvatskoj.

RASPRAVA

POLITIKA VISOKOG RIZIKA: Raspravu je u otvorio Ivica Račan, rekavši kako je obrana suvereniteta i teritorijalnog integriteta te osvojenog stupnja demokracije obaveza svih građana i svih demokratskih snaga. To, bez sumnje, naglasio je Račan, nadilazi i stranačke interese i postojeće stranačke odnose. Stoga odgovornost snose svi, pa i postojeća vlast i vladajuća partija, koja se mora suočiti i sa svojom vlastitom neizgrađenošću, nesposobnošću, pa i pojavama nedoraslosti društvenoj situaciji.

MANIPULACIJA STRAHOM: Govoreći o tzv. referendumu o autonomiji Srba u Republici Hrvatskoj, Račan je rekao kako je to pokušaj nasilnog zaustavljanja demokratskih procesa, destabilizacije pa i rušenja demokratskih snaga i ugrožavanja teritorijalnog integriteta. Riječ je, uz to, i o pojavi manipulacije s osjećajima nesigurnosti i straha, iza čega, očito, stoji i velikosrpski nacionalistički i hegemonistički blok, odnosno politika. Na legalnim i legitimnim višestranačkim izborima građani Hrvatske izabrali su legalnu vlast i nitko nema pravo, osim tih istih građana, da tu vlast u skladu s Ustavom i zakonom kontrolira, a pogotovo nema pravo da je nasilnim metodama onemogućava i ruši.

Politiku rukovodstva SDS Račan je nazvao avanturističkom, rekavši kako se radi o potcijenivanju i negiranju hrvatskog Sabora, o poticanju na nasilne i protuustavne akcije, o manipuliranju narodom, o stvaranju psihoze straha.

TREBA GARANTIRATI RAVNOPRAVNOST: Račan je izvjestio zastupnike o traženju da se u Skupštini SFRJ donese deklaracija o međunarodnim odnosima u Jugoslaviji, da se utvrde neka bitna načela tih odnosa, kao i da se odrede pretpostavke za novi povijesni dogovor jugoslavenskih naroda. Treba garantirati punu nacionalnu ravnopravnost naroda i narodnosti. Protivno se, dodao je, stavovima Predsjedništva Socijalističke Republike Srbije u kojima se traži da se savezini zakonom propiše realizacija prava na samoodrede-

No, po njemu, scenarij je napravljen ovdje. Zatražio je da se prestane vrijeđati srpski narod jer oni nije malodoban pa da mora po scenarij u Beograd a proglašava ga se i četničkim, terorističkim, ruljom, nacionalnom manjinom.

Na kraju, Marko Atlagić rekao je da srpski narod u Hrvatskoj traži kulturnu autonomiju, ukoliko Jugoslavija ostane federativna, a političku i teritorijalnu, ukoliko se ona razgradi. U takvom će slučaju srpski narod u Hrvatskoj sam odlučivati s kim će i kako će živjeti jer je to suveren narod, rekao je. Na takvu su izjavu zastupnici negodovali, a predsjedavajući, dr. Žarko Domljan, zamolio je zastupnike da ne vrijeđaju ovaj narod i ovaj Sabor.

OPOZICIJA KAO OPERETNI DEKOR: Ratko Ličina obrazložio je zašto ostali poslanici SDS-a ne prisustvuju ovom vijećanju. SDS ne može komunicirati s parlamentom čiji čelnici procjenjuju njenu aktivnost kao terorizam. »Sveukupna orkestracija srbožderskog arogantnog ponašanja pripada ukupnom horu kroatocentričnih partija, koje su sebe nazvale pozicijom i opozicijom«, rekao je. Hrvatski parlament nema opoziciju, jer ima ukupnu podršku skoro svih partija. Priče o parlamentarnoj opoziciji tzv. lijevih stranaka, desnih stranaka ili političkog centra predstavljaju operetni dekor ovog parlamenta. Srpski narod u Hrvatskoj je politički narod, stariji od političkog hrvatskog naroda. Lako je naći historijske dokaze o tome da su postojale srpske partije u Dalmaciji, još dok je ona bila pod čvrstom rukom Venecije. Isto vrijedi i za Slavoniju, u kojoj su također postojale srpske partije, dok je ona bila pod upravom bečke krune. Hrvatski politički narod se kao politički formira malo kasnije, prema Starčevićevim političkim projektima. Srpski politički narod bi morao imati sva prava kao hrvatski narod u ovoj republici. (Na ove izjave saborski zastupnici počeli su zviždati i negodovati).

NOCNI ZBJEGOVI PODSJETILI NA RAT: Ratko Ličina je u nastavku rekao kako bi srpski politički narod imao sva prava, kad bi ova republika bila historijska i demokratska. Međutim, ona nije ni historijska ni demokratska. Ako je netko napao demokraciju na ovim našim prostorima onda je to država sa svojim policijskim snagama. Na demokratsko pravo narodnog srpskog plebiscita odgovoreno je upućivanjem sile državnog aparata: helikoptera, oklopnih transportera i specijalnih jedinica. Odgovor srpskog naroda bio je spontan, on se oružanom silom suprotstavio naoružavanju. Nije se radilo ni o kakvim naoružanim bandama ili kako to

VRIJEME ZA HUMANI DIJALOG: Parlamentarizam podrazumijeva konsenzus, rekao je zatim Ratko Ličina, a ne monopol vladajuće partije. Samo nas takvi odnosi vode u Evropu. Iako su politički odnosi u Hrvatskoj dovedeni do usijanja avanturističkim odlukama hrvatskog političkog vrha, Ličina, u ime SDS-a, smatra da je došlo vrijeme za humani dijalog. Srpski je narod pokazao plebiscitom da su Srbi u Hrvatskoj i za Hrvatsku, i za Jugoslaviju. Demokracija dozvoljava razne opcije. SDS-u se prigovara što se zalaže za pogodbenu autonomiju, a, po njemu, tako se i Hrvatska određuje prema Jugoslaviji i šire, prema Evropi.

BRANILA SE CJELINA REPUBLIKE: Vladimir Šeks, potpredsjednik Sabora, rekao je da u cijelosti podržava procjene i ocjene vrhovništva Hrvatske koje je u ovim trenucima, teškim za hrvatski suverenitet, za mir i sigurnost svih građana, bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost i politički svjetonazor, bilo na visokoj razini i nije dopustilo da Hrvatska uđe u vješto prikrivanu, otvorenu klopku velikog scenarija što nas je trebao gurnuti u građanski rat i napraviti od nas novi Libanon. Osjećaj ugroženosti javio se kod hrvatskog pučanstva u nekim dijelovima Hrvatske, ali je trebao biti shvaćen i procijenjen tako da se morala braniti cjelina republike. Možda je u ovim ugroženijim dijelovima Hrvatske došlo do osjećaja bespomoćnosti i ogorčenja hrvatskog puka zato što mu se nije priteklo u pomoć, ali u ovom je slučaju u prvom planu bila cjelina republike a ona je uspješno obranjena. Temeljna prosudba i procjena od koje treba proći u ovoj situaciji jeste da je u Hrvatskoj bila oružana pobuna, s elementima i značajkama terorizma.

Teror kao oblik političkog nasilja, nastavio je zatim Vladimir Šeks, usmjeren je ka stvaranju kolektivnog straha, osjećaja ugroženosti i nesigurnosti među ljudima. To je bio i cilj scenarija u Hrvatskoj, a teror nije ništa drugo nego surogat za rat. To je rat protiv države, u ovom slučaju, bio je to nagovještaj i ostvarenje ratnih operacija protiv Republike Hrvatske. Cilj terora je proizvodnja straha, a to su scenariji postigli kako u srpskom, tako i u hrvatskom pučanstvu, stvorivši osjećaj straha, ugroženosti i nesigurnosti. Plan je bio napravljen vrlo lucidno, prema svim postulatima znanosti u vezi s terorističkom djelatnošću, a tako je i proveden. Pristom je temeljna logika bila da oni, koji su odgovorni za teror, prebace odgovornost na državu, odnosno njezina tijela i organe, u ovom kon-

zložene kroz izvještaje vlade koji će vjerojatno uslijediti. Ovo što smo danas čuli nije potpuna analiza jer znamo da još rade i neke komisije pa je zbog toga načelni prijedlog da se takve riječi kao što su teroristička i oružana pobuna, koje se u nekoliko navrata spominju u ovom trenutku, izbace iz teksta. Za »olakšanje« pojedinih riječi u Rezoluciji založio se i Željko Mažar.

Zastupnik iz Vrgorca Vlado Ravlič napomenuo je da je na scenarij Velike Srbije upozorio još prije dvije godine, da se sada samo pokušava realizirati memorandum i da se u tome svesrdno trudi Slobodan Milošević pokušavajući destabilizirati Hrvatsku i okrenuti pažnju naše i svjetske javnosti s događaja na Kosovu. U tome je djelomice i uspio, ali vjerujem da je najgora prevladano. On je u potpunosti odbacio diskusiju zastupnika Ličine koji je, prema riječima Ravliča, uvrijedio ne samo hrvatski već i srpski narod u Hrvatskoj. Predlaže da najodgovorniji ljudi iz vlade Hrvatske posjete ta krizna područja i da se sa svim demokratskim institucijama pokuša izvući srpski narod iz zabluda u koju ih je uvukla Srpska demokratska stranka.

Ocjenujući trenutno stanje u Hrvatskoj, Petar Dodan smatra odgovornima i Hrvatsku demokratsku zajednicu i Srpsku demokratsku stranku, koje se umjesto da nastoje povesti dijalog, sve više konfrontiraju. Zato, kaže Dodan, treba konačno sjesti i zajedno dogovoriti zajednički suživot srpskog i hrvatskog naroda.

Marko Vlašić odbacuje izlaganje Ličine i napominje da je ova vlada u Hrvatskoj izabrana demokratskim putem i da je nitko nema pravo rušiti. Srećom, nije nasjela scenariju Memoranduma. Naglašeno je da hrvatska vlada odgovara narodu koji ju je izabrao, a nikako ne Slobodanu Miloševiću, Borisavu Joviću... Napomenuo je da je vrlo indikativno da vlada, odnosno savezni organi, izdaju saopćenja o kriznim situacijama tek nakon što svoje mišljenje dade Slobodan Milošević. Treba se založiti da se demokratski, mirno, ali i odlučno pronade izlaz iz takvih i sličnih situacija.

NE GOVORI SE O POLOŽAJU HRVATA: Dr. Vlado Veselica ocijenio je da je ovo trenutak koji nalaže potrebu da se razmotri i situaciju u Jugoslaviji i njezin smisao postojanja kao i situaciju u Hrvatskoj, sa svim relevantnim činjenicama i podacima, kako se ne bi sve pretvorilo u paralošku diskusiju bez konkretnih podataka i činjenica. Napomenuo je da se u Hrvatskoj ne

jezikom, simbolima, centralizacijom komunalnog sistema i drugog. Zbog načina na koji su doneseni amandmani, pa i zbog njih samih, zbog u javnosti naveliko raspravljane reorganizacije republičke policije, zbog osnivanja jednonacionalne garde i specijalnih jedinica, zbog torture novokomponiranih riječi kad se govori o redarstvu, postajama i sl, zbog nedemokratskih postupaka i snaprijed osuđenog izjašnjavanja naroda o kulturnoj autonomiji, a i zbog ignoriranja Jugoslavije i njezinih institucija, srpski narod u svojoj vlastitoj republici osjeća poniženje, rekao je Vojnović. Upitao je zato zastupnike Sabora misle li oni da Srbima zaista trebaju scenariji sa strane da bi shvatili u kakvoj su situaciji.

SDS - NAJBROJNIJA STRANKA SRBA: Unatoč tome što se kao građanin ove republike stidim naoružanih noćnih straža, kaže Vojnović, i što se stidim barikada na ulicama i putovima, nemam razloga da se stidim naroda kojem sad u našoj republici nije ostao ni jedan demokratski način da se eventualno izbori za prava koja mu pripadaju. Ne slažem se s tim što ovom Saboru ne prisustvuju zastupnici Srpske demokratske stranke, ali je političko sljepilo nazivati SDS terorističkom organizacijom i uskratiti joj poziv na svestranački dijalog. Oni koji to tako ocjenjuju, moraju znati da je to gotovo jedina stranka u koju sada Srbi ulaze te da u Glini, na primjer, okuplja čak četiri tisuće ljudi, koliko nisu okupljali komunisti u svojim najsvjetlijim trenucima. Vojnović nije prihvatio ocjenu iz prijedloga rezolucije da je u kninskoj krajini bila oružana pobuna s ciljem da se ruši hrvatska vlast, već smatra da je riječ o spontanoj oružanoj borbi i osjećaju ugroženosti, a da su metode koje bi trebalo primjenjivati, razgovor s narodom i vraćanje povjerenja tom narodu.

STRAST UMJESTO RAZUMA: Nakon pauze za govornicom se našao Ante Prkačin. Za njega je Atlagić primjer što se događa s pametnim čovjekom kad mu strast zamjeni razum. On je zamjerio i vladi Hrvatske što je ignorirala spektar političkih opcija koje u republici postoje. Rekavši da je većina govornika već rekla ono što je i sam namjeravao reći Prkačin se zadržao na pitanju Jugoslavije. »Kako stvari idu sve više smo protiv Jugoslavije«, ali on sam ne misli tako već njenu budućnost vezuje uz razvoj demokracije u Srbiji, Bosni, Makedoniji i Crnoj Gori. »Kad ta demokracija i tamo dođe i Jugoslavi-

NACRT REZOLUCIJE O ZAŠTITI USTAVNOG DEMOKRATSKOG PORETKA I O NACIONALNIM PRAVIMA U HRVATSKOJ

Za miran život u Republici Hrvatskoj

Uodsudnim povijesnim procesima nestajanja državnog socijalizma u svjetskim razmjerima, u vrijeme razvoja pravne države i parlamentarne demokracije u cijeloj Istočnoj Evropi, u Jugoslaviji su dogmatske i hegemonističke snage pristupile obrani starog poretka svim sredstvima. U nasilnom zaustavljanju demokratskih i reformskih kretanja, one koriste neustavne, nelegalne i nelegitimne metode, koje uključuju poticanje etničkih sukoba i oružane pobune.

U sklopu tog scenarija, u poticanje nasilnih i protuustavnih akcija manipuliranje narodom, stvaranje psihoze straha i ugroženosti u Hrvatskoj, uključilo se i vodstvo Srpske demokratske stranke. Provodeći politiku »antibirokratske revolucije« pritiscima, prijetnjama i drugim nelegalnim sredstvima, ono u praksi poriče rezultate slobodnih, demokratskih izbora, te ruši legalno izabrana tijela u pojedinim općinama, onemogućavajući funkcioniranje pravne države.

Na višestranačkim izborima državljeni Hrvatske izabrali su legalnu vlast. Nitko nema pravo tu vlast ugrožavati nasilnim metodama, te da onemogućava njezino ustavno djelovanje. Straže, barikade i nasilje ugrožavaju sigurnost građana, te onemogućuju funkcioniranje demokratskih ustanova. Stoga se o takvim metodama mora suditi kao o pokušaju nasilnog, terorističkog rušenja ustavnog poretka i suprotstaviti im se sa svim ustavnim sredstvima.

Sabor Republike Hrvatske, na osnovi tih političkih ocjena, uskladenih u svestranoj raspravi

– polazeći od rezultata slobodnih i višestranačkih izbora, te usvojenih ustavnih amandmana, kojima je nakon gotovo pola stoljeća jednostranačke, komunističke vlasti, administrativne i dogovorne ekonomije, Republika Hrvatska odlučno krenula u izgradnju državnog i društvenog ustroja, utemeljenog na poštivanju ljudskih prava, na parlamentarnoj demokraciji i tržišnom gospodarstvu;

– potvrđujući svoju odlučnost da brani, učvršćuje i dalje razvija politički suverenitet i teritorijalnu cjelovitost Republike Hrvatske, te brani interese hrvatskoga naroda u drugim jugoslavenskim, europskim i prekomorskim zemljama;

– čvrsto uvjeren da se postojeće nesuglasice, pa i kriza odnosa među narodima jugoslavenske zajednice mogu razriješiti jedino pregovorima, odnosno novim dogovorima o mogućem zajedništvu ili savezu naroda i republika današnje SFRJ, ili još šire;

– odlučno opredijeljen da Republika Hrvatska i sada i u budućnosti ostane čvrsti činičac mira i sigurnosti na tom prostoru, te političke stabilnosti, demokratskog razvitka, prometne i svekolike druge povezanosti ovog dijela Europe, na svojoj izvanrednoj sjednici, održanoj 24. kolovoza 1990, donosi sljedeću

Rezoluciju

1. Obaveza poštivanja Ustava i zakona, te sloboda nesputane političke djelatnosti i parlamentarne političke borbe čine bit svakoga, pa tako i hrvatskoga demokratskog političkog sustava i pravnog poretka.

2. Polazeći od tih visokih načela, višestranački – parlamentarni i izvanparlamentarni – oblici političke borbe ograničeni su jedino prihvaćanjem i poštivanjem suvereniteta i integriteta Republike Hrvatske, njezina postojećega, Ustavom utvrđenoga demokratskog poretka, njegovih institucija i legalne procedure rješavanja svih političkih interesa, razlika i sukoba.

3. Oružana pobuna u nekim mjestima kninske, obrovačke, benkovačke i nekih drugih općina, naseljenih pretežno srpskim pučanstvom, u tom je pogledu značila ne samo negiranje spomenutih političkih načela i opredjeljenja, već i pokušaj nametanja i legalizacije metoda političkoga pritiska i nasilničkoga ponašanja, što se ogledalo u velikom rasponu – od širenja lažnih vijesti i cestovne hajdučije, do terorističkog ugrožavanja opće sigurnosti domaćih i stranih građana i imovine.

4. Primjena nelegalnih i kriminalnih oblika prevratničkoga (pučističkog) ponašanja nije samo povrijedila nacionalno dostojanstvo hrvatskog naroda i pogoršala međunarodne odnose, te otežala izgleda za budući mirni suživot Hrvata i Srba u Hrvatskoj i u Jugoslaviji, već je uzrokovala i ogromne gospodarske štete, osobito u područjima koje čine ključne razvojne pravce Hrvatske, kao što su turizam, vanjska

nje, jer bi time federalna vlast ograničavala stvarnu slobodu i suverenitet jugoslavenskih naroda.

Stranka demokratskih promjena predložila je i usvajanje deklaracije o međunarodnim odnosima u Hrvatskoj u kojoj će se jamčiti nacionalna ravnopravnost svim narodima i narodnostima, garantirati pravo na kulturnu autonomiju, na jezik, pismo, kulturne institucije, na financijsku potporu, kako bi se štio kulturni identitet svakoga, pa i srpskog, naroda u Hrvatskoj.

RAČUN PLAĆAJU SVI GRADANI. Račan je u ime svoje stranke izrazio i nezadovoljstvo što u predloženoj rezoluciji ništa kritički ne piše o odgovornosti vlasti i vladajuće stranke, osobito u vezi s nepromišljenim potezima, neodgovornim prijetnjama silom, uznemiravajućim izjavama, nezrelim i neodgovornim postupcima i stavovima koji su dolazili iz dijelova državnih organa ili partijskih struktura. Upozorio je da se u političkom životu Republike Hrvatske vodila i vodi politika tzv. visokog rizika. Dio učinka takve politike uvijek se uspostavlja kao račun svim građanima republike, svim zastupnicima Sabora i svim političkim strankama. U pluralističkoj demokraciji, završio je Račan, mora se činiti razlika između stranačke i državne politike, pa funkcionari trebaju ubuduće nastupati prije svega kao državni prvaci. Račan je pozvao sve građane Hrvatske na stvaranje atmosfere mirnog života, tolerancije i međusobnog povjerenja.

NEKA SE IZJASNE MARKOVIĆ I DRUGI: Inž. Joško Kovač upozorio je da je narod u splitskoj regiji uznemiren i uvrijeđen te da traži sve podatke o onome što se zbivalo na osovini Knin – Beograd. Ovaj je zastupnik osporio pravo dr. Raškoviću da bude partner u pregovaranju, ali je postavio i pitanje daljnjeg statusa onih zastupnika SDS-a koji ne dolaze na saborska zasjedanja.

Nezadovoljni SUP-om

SKUP GRAĐANA U DRNIŠU: Sekretar šibenskog SUP-a obećao smjene, proporcionalnost u miliciji

DRNIŠ (KR.) – Građani Drniša i okolnih mjesta počeli su se u četvrtak oko 17 sati okupljati pred zgradom Skupštine općine, pa ih se oko 21.30 skupilo blizu dvije tisuće. Tražili su istinu i cjelovitu informaciju o zbivanjima i stanju u drniškoj Stanci javne sigurnosti, a u vezi s glasinama da je jedan dio milicije i rezervnog sastava, srpske nacionalnosti, otkazao poslušnost. Nakon što im se obratio predsjednik SO Drniš, Josip Odak, okupljeni su iznijeli svoje zahtjeve i zatražili dolazak sekretara SUP-a Šibenik Ante Bujasa, koji je ubrzo i stigao.

Gotovo dvosatni razgovor sekretara šibenskog SUP-a i građana rezultirao je obećanjem da će se ispuniti neki zahtjevi. Ante Bujasa je, tako, obećao da će se smjeniti v.d. načelnika SJS Drniš, Nikola Raić, te da će za načelnika biti postavljen Joško Mamić, mladi inspektor iz Šibenika. Zahtjevi da se raspusti

Predsjedništva Hrvatske, pa i predsjednika dr. Franje Tuđmana, kako su srpskom narodu ovim amandmanima data čak i veća prava, naprosto ne odgovaraju istini, smatra Atlagić. Neke nam kažu u čemu se ogledaju ta veća nacionalna prava, rekao je. Ustvrdio je dalje, da su prava čak i sužena pa i ukinuta, te da upravo zato srpski narod izražava građansku neposlušnost. Nabrojajući koja su prava ukinuta, Atlagić je rekao da je stara vlast sigurala ravnopravnu upotrebu cirilice i latinice, a da nova vlast pravo upotrebe cirilice daje samo u onim općinama u kojima je srpsko stanovništvo u većini. Nova je vlast ukinula i dvotrecinsko odlučivanje o pitanju od interesa za ravnopravnost naroda i narodnosti, čak i pravo da takvo pitanje može pokrenuti deset zastupnika. Izostala je i srazmjerna zastupljenost od općine do Sabora, pa se u općinama stvaraju etnički čiste vlade u kojima nema, primjerice, ni jednoga Hrvata kao predsjednika općine u sredinama gdje je većinsko srpsko stanovništvo, i obrnuto.

AKT ZASTRAŠIVANJA: Atlagić je zamjerio čelnicima nove vlasti što ni u jednom govoru ne spominju srpski narod kao konstitutivni državni element. To može upućivati na mogućnost da će se Srbi »izbaciti« iz ustavne definicije u kojoj sada jesu, rekao je. Govoreći o situaciji u Benkovcu, Atlagić je rekao kako je narod bio uznemiren potezima vlasti, posebno potezom Josipa Boljkovca koji je izdao naredenje o noćnom oduzimanju oružja rezervnom sastavu milicije. Taj je čin Atlagić nazvao krajnje neodgovornim i politički nepromišljenim, aktom zastrašivanja. Narod se mobilizirao, reče Atlagić, ali zato što su prema njemu upućeni transporteri i helikopteri. Oštro se suprotstavio svim onim izjavama o scenariju iz Beograda, zatraživši imena scenarista kako bi se, kako je rekao, narod suprotstavio takvom scenariju.

kaže gosp. Tuđman, o ruji, kako su nazvani ti hrabri i pošteni ljudi koji su časno čuvali svoje kuće, žene, djecu i čarue u noćnim zbujevima. Ako je nešto podsjećalo na ratno stanje, onda su to ovi zbujevni.

Ovo, rekao je Ratko Ličina, što se i dalje događa srpskom narodu u Šibeniku i Primoštenu, gdje se već dva dana skupljaju potpisima kojima se traži izgon akademika Jovana Raškovića, Branka Popovića i Marka Dobrijevića, jest fašistički izgon kojim dirigira demokratsko hrvatsko vrhovništvo. Hrvatska sredstva informiranja nečuvano i nevideno su podložna vlasti, čak se s velikim zadovoljstvom piše o ovom događaju piše u hrvatskoj štampi. Po njemu, ne radi se niti o stratišnim niti o recidivu. Poslije 2000. godina to je genocidni akt i genocidni recidiv jedne politike.

KOCKA ZAMJENJENA STUBAMA: Da to nije nimalo slučajno, nastavio je Ratko Ličina, potvrđuje i javno, masovno, i od vlasti organizirano potpisivanje zahtjeva za krivičnim gonjenjem dr. Jovana Raškovića i dr. Milana Babića. U gradovima gdje Srbi predstavljaju manjinu, provodi se noćni teror stalnim telefonskim pozivima sa prijetnjom životima, pa su mnoge porodice, žene i djeca napustile hrvatske gradove i sklonile se na sigurnije mjesto. Ovakav način rada i političkog pritiska od strane hrvatskog vrhovništva doveo je do toga da nitko nema miran san. Pitam se, rekao je Ratko Ličina, nije li to samo odvlačenje pažnje od srži problema što ih ovo vrhovništvo nije u stanju riješiti, a to je kolaps privrede. Što će se desiti kad na hrvatskoj političkoj sceni nastupe regionalni, a ne samo nacionalni interesi, ako se i dalje zadržati ovakva centralizacija moći? Nekadašnja »kocka« samo je zamijenjena Becićevim stubama, boje su promijenjene ali su princip i način rada ostali isti.

LJEVI BLOK TRAŽI MIRNIJI TON: U ime lijevog bloka Gordana Grbić založila se za dopunu Rezolucije smatrajući da treba dati mirniji ton cijelom tekstu, a da riječi kao što su terorizam, oružana pobuna i druge morale bi biti iscrpnije obra-

kretnom slučaju na Republiku Hrvatsku. Oni koji su provodili cijeli scenarij prisiljavali su određene skupine ljudi da promijene svoje ponašanje te da prihvate ono koje im je nudio teroristički plan. Najveći dio srpskog pučanstva, osobito u Kninu, Obrovcu i Benkovcu, bio je prisiljen da sudjeluje u ovoj oružanoj pobuni.

PROTIV ODREDBI POVELJE UN: Na kraju svoje rasprave Vladimir Šeks se založio da se u ocjeni odgovornosti razlučuje odgovornost organizatora od odgovornosti onih koji su u ovoj oružanoj pobuni morali sudjelovati. Istaknuo je odgovornost Srbije za miješanje u državni suverenitet Hrvatske, za osnivanje dobrovoljačkih odreda. Podliježe to, kaže Šeks i regulama međunarodnog prava i Povelji Ujedinjenih naroda kojima se osuđuje i zabranjuje miješanje u suverenitet i pravo drugih država.

SUZITI PRIVILEGIJE: Marku Atlagiću replicirao je Vladimir Šeks rekavši da Sabor ustavnim amandmanima nije ograničio prava Srba u Hrvatskoj, da nije točno da je cirilica bila zajamčena u sadašnjem Ustavu, da nije točno da su Srbi ograničeni tim amandmanima u svojim pravima, da nakon njih nije uslijedilo ukidanje »Prosvjete«. Ono gdje je spor nastao nije u tome što su Srbima sužena neka prava, već zbog toga što su dosad bile sužene neke privilegije koje će ova vlast i dalje sužavati. Parlamentarno iskustvo ne poznaje situaciju u kojoj je moguće da se nakon svih tih netočnosti, lašcima nazove i predsjednik Tuđman i Sabor i njegovi prvi ljudi. Lažac ste Vi, gospodine Atlagiću, zaključio je Šeks.

LJEVI BLOK TRAŽI MIRNIJI TON: U ime lijevog bloka Gordana Grbić založila se za dopunu Rezolucije smatrajući da treba dati mirniji ton cijelom tekstu, a da riječi kao što su terorizam, oružana pobuna i druge morale bi biti iscrpnije obra-

spominje nikakva diskriminacija ili segregacija hrvatskog naroda, makar se u Kninu, na primjer, ući prije cirilica nego latinica, te da to nikome ne smeta. U Kninu se vijore srpske zastave, u Kninu postoje cirilicni natpisi i nema niti jednog elementa koji bi upućivao da je taj narod u bilo kojem elementu ugrožen i da je bilo koji Srbin u Kninu ili bilo kojoj drugoj općini u Hrvatskoj provociran na nacionalnoj osnovi. To su činjenice koje se lako mogu dokazati. Ove noćne barikade, miniranje hrvatskih cesta, sprečavanje odlazaka hrvatskih vlakova, odlazaka autobusa, to je sve namješteno i inscenirano bez ikakvog povoda, jer u Hrvatskoj nije zabilježen ekscesni napad na bilo kojega pripadnika srpske nacije. Ako se govori o političkim procesima, onda valja istaknuti, kaže Veselica, da od poslije rata u Hrvatskoj nije pokrenut niti jedan politički proces protiv Srba, ali je istodobno protiv Hrvata taj broj procesa popriličan.

SCENARIJ NIJE BIO POTREBAN: Milivoj Vojnović istakao je kako priznaje legitimitet Sabora, bez obzira što se uvijek ne slaže s odlukama što ih to tijelo donosi. Ogorčen je, međutim, ocjenama institucija republičke vlasti što su donesene prije sjednice Sabora, kao i načinom kako su donesene. One još jače produbljuju i pogoršavaju već ionako zategnute međunarodne odnose, još više homogeniziraju narode, dijeleći ih i zbijajući ih po nacionalnoj pripadnosti. Vojnović smatra da je ogromna zabluda obmanjivati vlastiti narod i svijet kako su kninske događaje izazvali samo veliki scenariji iz Srbije, memorandum, velikosrpski hegemonizam, Milošević pa i mnogi drugi, sve do saveznog Predsjedništva pa i same Jugoslavenske narodne armije, a istodobno ne priznati da su bespotrebne tako brze promjene Ustava, uključujući tu one u vezi s

ja će biti drukčija. Zaslo ne vjerovati da se danas možda rada Jugoslavija čistih računa u kojoj svatko živi na svojem.»

Božo Erlić opovrgao je navode Ličine o peticijskim kojima se navodno izgone Rašković i ostali vode SDS-a. »Peticije su izraz nezadovoljstva zbog onog što Rašković čini. Zar ga je trebalo dočekati pljeskom na radnom mjestu?« Vicko Krajanić je rekao da teško može uzeti riječ nakon samozvanih srpskih lidera koji izjavljuju i rade to što rade, a zatim je rekao da je Stipu Suvara trebalo i prije opozvati. Zamjerio je Markoviću što ni jednom nije došao u Sabor, a šeće po Jugoslaviji i osniva svoju stranku. Kritički je govorio o Adžiću i Obradoviću »koji su Armiju sveli na svoju skupu igračku.«

GREŠKA VLASTI: Nikola Visko- vić bio je za savladavanje strasti, a onda u nekoliko točaka izložio svoje političko mišljenje. Politička autonomija Srba, ovako kako je predloženo obuhvatila bi manjinu tog naroda u republici, a njegov položaj riješila slabije od onog koje bi dobili u demokratskoj Hrvatskoj. Referendum je politički legitimat, ali ne može proizvesti pravne učinke. Republičke vlasti nemaju pravo sprečavati takva izjašnjavanja, ako se ona provode bez sile, bez obzira na njihov cilj. Zato je greška hrvatske vlasti što je neprestano ponavljala da će referendum spriječiti svim sredstvima. Potpuno je neopravdana upotreba svake sile i oružja. Sporove stranaka treba rješavati u parlamentu što kao način nisu izabrali ni SDS, ni HDZ. Demokracija traži i govorničku pacifikaciju, izbjegavanje teških riječi što također predstavnici stranaka nisu izabrali kao svoju metodu.

ALEKSA CRNJAKOVIĆ, ZVONKO GAJSKI, GORANKA JUREŠKO, FRANJO KISELJAK, VLADO RAJIĆ

Vojislav Vukčević ide u Zagreb

REGOVARAČKA KLIMA U KNINU: Izabran je predstavnik SDS koji bi trebao pripremiti teren za razgovore s hrvatskim vrhovništvom

KNIN – Izvršni odbor SDS na svojoj sjednici od četvrtka utvrdio je da će SDS voditi političke akcije utemeljene na demokratskim mirotvornim potezima, ali da će one kao takve biti i odlučne, to je bit konferencije za novinare koja je održana pod predsjedanjem Ognjena Ignjatovića, zaduženog za kontakte s javnošću u SDS.

U tom kontekstu on je novinarima saopćio i odluku koja je u četvrtak na sjednici Izvršnog odbora Srpske demokratske stranke donesena, da prof. dr. Vojislav Vukčević pripremi teren za razgovore sa vrhovništvom Hrvatske. To je u kninskoj političkoj zbilji izuzetno dobra vijest i postoji nada da će naići na obostrano zadovoljstvo. Brojni novinari saslušali

su i informaciju o okupljanju građana Drniša koji su tražili oružje i progono onih milicionara koji su odbili izvršiti postavljene zadatke.

PRATE RAD SABORA: Gledajući građane Knina na ulicama i po onom što se oko njih događa, reklo bi se da radni dan u petak protiče kao i obično. Međutim, s obzirom da je u toku sjednica Sabora Hrvatske većina je njih u svojim domovima gdje uz televizijske ekrane prate svaku izvorenju riječ, a posebno one koje se odnose na općinu Knin. Uz sjednicu Sabora, tema dana su i najnovija događanja oko Tvornice vijaka koja je od petka pod financijskom blokadom. Kako smo doznali u ponedjeljak 27. kolovoza u Splitu je zakazan sastanak posloводства kninske Tvornice vijaka, i Splitske banke gdje će osnovna tema biti daljnja sudbina

tog kolektiva od oko 3000 radnika. Da se stvari polako oko Tvornice vijaka zaoštavaju dokazuju i sindikalni skupovi koji su tokom dana održani u željezničkom čvoru Knin, a njihova je osnovna značajka da se daje puna podrška TVIK-u u iznalaženju najoptimalnijih rješenja za svoju budućnost. Na skupovima se čula i mogućnost o organiziranju generalnog štrajka kninskih željezničara. S obzirom da će idući tjedan, mnogo toga biti jasnije oko stanja Tvornice vijaka, za očekivati je da će i željezničari svjesni mogućnosti takvog štrajka odustati. Inače, straža i barikada na cestama danju nema nigdje, što se ne bi moglo reći za noći kada ponegdje ima jednog i drugog. Istovremeno suša pogađa jednako i Srbe i Hrvate.

MIRKO ČURUVIJA

Reakcije na Sabor

U poslijepodnevnom satima u petak predstavnik za tisak SDS Ognjen Ignjatović upoznao je novinare s prvim reakcijama na sjednicu Sabora, koja je još u toku.

Izjavio je da su građani ogorčeni, a kao primjer je naveo reagiranja zastupnika na izlaganje zastupnika iz SDS Ratka Ličine, koji je, po njemu, doživio pravo poniženje. Na poziv dr. Tuđmana da bez ikakvih posljedica vrata oružje svi koji ga imaju, a za njega nisu ovladani, Ignjatović je rekao da mu nije jasno na koje je oružje Tuđman mislio, izuzev ponekih lovačkih pušaka ili trofejnih oružja iz drugog svjetskog rata, koje je primijećeno samo u nekim selima kninske općine. Saopćio je novinarima da raspoložena informacijom da je u Rijeci došlo do provale policije na mjesto izjašnjavanja građana Rijeke o autonomiju Srba u Hrvatskoj, kojom prilikom je uhapšen organizator izjašnjavanja Milorad Pavić, a zaplijenjeno je i 5000 listića.

uaganja, trgovina i međunarodni željeznički, cestovni i pomorski promet, iz kojih se stječe znatan dio sredstava za razvitak nerazvijenih krajeva, društvenih djelatnosti i državnih službi.

Na temelju prethodno izvedenih ocjena, političkih načela i stajališta, Hrvatski Sabor donosi sljedeće odluke:

1. Sabor Republike Hrvatske ostaje odlučan u nakani da Hrvatima, Srbima i drugim narodima i manjinama koje žive u Hrvatskoj i smatraju je svojom domovinom, jamči sva ljudska, politička i nacionalna prava, i to najmanje u onom opsegu kojega narodima i etničkim zajednicama jamče članice Europske zajednice i druge najrazvijenije demokratske zemlje Europe i Sjeverne Amerike.

2. U cilju praktičkoga ostvarenja ove nakane, Hrvatski Sabor će stručno i politički ojačati Komisiju za zaštitu i unapređivanje ravnopravnosti naroda i manjina, koja će istraživati i rješavati sve žalbe što bi mogle proisteci zbog eventualnog ugrožavanja spomenutih prava, te će ubrzi pripreme za zakonsku institucionalizaciju zaštite ljudskih, političkih i nacionalnih prava u Republici Hrvatskoj.

3. Istodobno, Hrvatski Sabor javno očituje svoju namjeru i odlučnost da u predstojećim pregovorima o novom državopravnom dogovoru jugoslavenskih naroda i njihovih država-republika, te u diplomatskoj aktivnosti prema susjednim zemljama, u kojima postoji hrvatska manjina, zatraži ista prava i za te pripadnike hrvatskoga naroda.

4. Zbog ustrajne, organizirane protudemokratske i protuhrvatske instrumentalizacije međunarodnih odnosa u Hrvatskoj, te neistinitih i štetne medijske kampanje u zemlji i u inozemstvu Sabor Republike Hrvatske obavezuje hrvatsku Vladu da što prije objavi hrvatsko i inozemna izdanja »Plave knjige«, koja će sadržavati najvažnije činjenice o rezultatima višestranačkih izbora, o provedenim ustavnim i zakonskim promjenama, o planovima daljnjeg demokratskog razvitka Hrvatske i, osobito, o institucionalnoj osnovi i praktičkoj zaštiti i razvijanju ljudskih, političkih i nacionalnih prava svih građana Hrvatske, kao i o aktualnim oblicima i nosiocima njihova ugrožavanja i kršenja.

5. U vezi s tim, Hrvatski Sabor upućuje poziv Europskom parlamentu i drugim kvalificiranim, javnim i privatnim ustanovama koje istražuju i nadziru stanje ljudskih, političkih i etničkih prava u svijetu, da u Hrvatsku upute svoje promatrače ili izaslanike, kako bi se na licu mjesta, slobodno i neometano, upoznali sa stanjem ovih prava u Hrvatskoj, a osobito srpskog i hrvatskog pučanstva u mjestima u kojima je došlo do oružane pobune.

6. Također, Sabor zadužuje Vladu Republike Hrvatske da vladama zemalja iz kojih potječu turisti i drugi putnici, koje su tijekom oružane pobune maltretirali pobunjenici, uputi ispriku, izrazi spremnost za nadoknadu materijalne štete ili na neki drugi, simbolički način ispravi štete nastale osobito na turističkom području.

7. Budući da za ostvarenje navedenih prava, minimalnu pretpostavku čini poštivanje građanskih dužnosti i osobito državljanska lojalnost prema domovini, njezinim institucijama i simbolima, Sabor Republike Hrvatske javno očituje svoju odlučnost da ustavni poredak i zakone Republike Hrvatske zaštiti svim sredstvima pravne države. S tim u vezi, Hrvatski Sabor zahtijeva od vlade i drugih nadležnih organa da, prema načelima demokratskoga političkoga sustava i krivičnog zakonodavstva, ispitaju odgovornost svih državnih organa i pojedinaca za nelegalne i kriminalne postupke do kojih je došlo tijekom oružane pobune, te o tome izvijeste Sabor.

8. Povezano s time, Hrvatski Sabor zahtijeva od Vlade da, ubuduće, osobito odlučnu političku akciju i krivične sankcije provodi prema nosiocima onih oblika pojedinačnog ili grupnog djelovanja, koja se argumentirano mogu podvesti pod pojam političkog nasilja, ilegalnog i terorističkog djelovanja.

9. Potvrđujući sve dosadašnje odluke Predsjedništva i Vlade Republike Hrvatske o posljednjim događajima i u skladu s općim opredjeljenjima i stajalištima sjednice Predsjedništva SFRJ od 21. kolovoza 1990. Sabor Republike Hrvatske izričito zabranjuje osnivanje i djelovanje bilo kakvih izvannacionalnih ili paralelnih tijela, vlasti, dobrovoljačkih straža, skupina i odreda, pa i naoružanih pojedinaca, što sve ugrožava mir u zemlji, sigurnost putnika i međunarodnog prometa, a time i stabilnost ovog dijela Europe.

10. Sabor Republike Hrvatske zauzima se da se, u skladu s dogovorom postignutim između Predsjedništva SFRJ i republika, što prije postigne dogovor o uređenju međurepubličkih i međunarodnih odnosa, na temelju međunarodnog prava i normi civiliziranog svijeta.

U trenutku postupnog smirivanja stanja u mjestima organizirane oružane pobune, Sabor Republike Hrvatske želi izraziti svoju zahvalnost i priznanje svim građanima Hrvatske, osobito ogromnoj većini Hrvata i Srba koji su u proteklom danima djelovali smirujuće i odgovorno, te dali najveći doprinos da se napetosti smire i izbjegne krvoproliće. Istu zahvalnost i priznanje zaslužuju organi reda, kao i većina političkih stranaka koji su staloženi, ali odlučnim djelovanjem i odgovornim političkim izjavama pridonijeli smirivanju i, očekuje se, mirnoj, demokratskoj uspostavi punoga pravnoga poretka u svim onim mjestima u Republici, gdje je bio narušen.

Na temelju svih navedenih opredjeljenja, načela i odluka, Sabor Republike Hrvatske poziva svakog i sve građane Hrvatske, bez obzira na nacionalnu, vjersku i stranačku pripadnost, da i dalje pružaju svoj puni obol zaštiti i ostvarivanju tih načela i odluka, koje su usmjerene unapređivanju mirnog suživota svih građana i gostiju Republike Hrvatske i njenom daljnjem, svekolikom napretku.

Sabor Republike Hrvatske

0266-4600-A 188